

Sistema del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya

Núm. 11 Desembre 2006

www.mnactec.com

L'exposició Artífex al Museu d'Arqueologia de Catalunya-Barcelona

Avui visitem, pàg. 3

Primeres instal·lacions de MuseumPlus a museus del Sistema Territorial del mNACTEC

El tema, pàg. 4

Un Museu Nacional estès per tot el país

Museu Elder de la Ciència y la Tecnologia de Las Palmas de Gran Canaria

La finestra, pàg. 6

editorial

Fem visible el patrimoni industrial

Eusebi Casanelles

Director del mNACTEC, i president del TICCIH

Quan cap als anys seixanta uns primers professors d'universitat van tenir la clarividència de valorar les restes del món industrial com els testimonis d'una època que va canviar el curs de la humanitat i que ja formaven part de la història, poca gent els va fer cas. En quasi tots els països i durant diverses dècades, el patrimoni industrial ha estat el patrimoni cultural més incompès.

El TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage) va tenir el mèrit de reunir una part molt important de les persones que defensaven aquest patrimoni en diferents països del món i de convèncer l'ICOMOS d'involucrar-se en la seva defensa. Diversos llocs industrials foren declarats patrimoni de la humanitat a partir de 1990 i, a l'assemblea de Xina del 2005, es decidí dedicar el 18 d'abril de 2006 al patrimoni industrial. L'acte més important fou la reunió ICOMOS-TICCIH que es va fer al Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC). Es discutí sobre la futura "carta del patrimoni industrial", que ha de ser aprovada per l'Assemblea general d'ICOMOS per tractar els conceptes bàsics d'aquest patrimoni.

El mNACTEC decidí dedicar l'any 2006 al patrimoni industrial i es programaren activitats que han ajudat a fer conèixer millor aquest patrimoni. A Catalunya també s'han organitzat altres activitats que representen una fita important per al reconeixement del patrimoni industrial. Vull citar dos fets, la realització dels primers plans de paisatge industrial (colònies del Llobregat i del Ter, i salines de Gerri de la Sal) i la reivindicació popular de can Ricart, al Poblenou de Barcelona, que n'ha aconseguit salvar una part important.

Estic segur que en un futur el 2006 representarà el punt d'inflexió en què definitivament tothom ha reconegut que el patrimoni industrial és part del patrimoni cultural.

Set centres de ciència en un tiquet conjunt

Barcelona Ciència 2007 és el programa que aquest any convertirà Barcelona en capital de la ciència. Durant 365 dies la ciència impregnà la ciutat a través de més de 250 activitats culturals en múltiples espais.

El Tiquet Ciència permetrà accedir al Museu de Ciències Naturals, al Parc Zoològic, al Museu Marítim, a l'Institut i Jardí Botànics, al CosmoCaixa, al Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya –a Terrassa– i al Museu Agbar –a Cornellà de Llobregat– durant tot l'any per 18,50 €.

Set de Ciència

Aquesta iniciativa vol fer visible l'oferta d'espais per a la divulgació i el coneixement científic a la ciutat i el seu entorn, i reflectir la diversitat tant de continguts objecte d'estudi científic, com d'estils i formes de viure la ciència, i fer que el públic s'hi apropi.

La cultura marítima, la diversitat i l'evolució de la fauna del planeta o de la vegetació mediterrània, la història de la matèria, les aplicacions de la ciència a la indústria, com ara l'abastament d'aigua o la fàbrica tèxtil, i importants col·leccions de patrimoni natural són els eixos que se'ns ofereixen i que, en conjunt, presenten un panorama prou complet de la ciència en el nostre entorn més proper.

Set colors

Els colors són el fil conductor escollit per promoure una percepció transversal de la ciència: cada mes, un centre diferent oferirà una activitat de colors i ciència: de l'arc de Sant Martí als tints naturals, passant pels colors de la llum, dels planetes, dels animals, dels minerals o la seva utilització. Amb aquesta proposta es pretén acostar la ciència als ciutadans fent compatible un cop més el coneixement i el gaudi de l'experiència científica.

La Terrassa del Sol

Properament el mNACTEC inaugurarà una nova exposició permanent: la Terrassa del Sol. Es tracta d'un espai a l'aire lliure destinat a conèixer millor un astre tan proper i tan llunyà alhora: diversos interactius mostraran què és el Sol, com es mesura la radiació, com ens movem respecte seu i, sobretot, com es pot aprofitar la gran quantitat d'energia que ens proporciona diàriament.

Alguns dels objectes interactius permetran saber com hem aprofitat el Sol per mesurar el temps: els rellotges solars i els calendaris solars. També podrem saber per què l'orientació del Sol varia al llarg de l'any o com s'obtenen els colors de l'arc de Sant Martí, i farem servir aparells per mesurar la insolació i la radiació diàries.

D'altra banda, mitjançant un telescopi reflector també podrem veure l'aspecte té aquest astre a qualsevol hora i observar les taques solars, el trànsit de planetes i eclipsis sense cap risc.

El Sol és una font d'energia inesgotable i el seu aprofitament es presenta com un dels principals reptes energètics del futur amb tecnologies i aplicacions molt diverses. A la Terrassa del Sol hi podem trobar algunes d'aquestes tecnologies sostenibles: com ara fer funcionar un motor; el motor Stirling Solar, escalfar aigua per al consum domèstic o cuinar, tant en petites cuines domèstiques com a gran escala amb el gran reflector solar Scheffler.

Les propostes educatives dels museus: un nou horitzó per a l'educació

Mireia Mayolas

Centre de Recursos Educatius del Mar.
Museu Marítim de Barcelona

Més d'un centenar de museus de tot Catalunya es van reunir el passat mes de juliol per mostrar les seves propostes educatives a la Fira de Museus i Educació organitzada pel Museu Marítim de Barcelona

En els darrers quinze anys la funció educativa dels museus s'ha anat estenent i consolidant, de tal manera que les activitats que aquests centres proposen s'han convertit en un complement gairebé imprescindible de l'educació formal. Per aquesta raó, més enllà de mostrar les múltiples possibilitats didàctiques que proposen els museus, la Fira

Museus i Educació, celebrada del 4 al 7 de juliol de 2006, pretenia millorar el diàleg amb el món escolar. L'originalitat de l'esdeveniment està en el format que es va triar amb aquest objectiu. Les demostracions pràctiques de tallers, els laboratoris *in situ*, visites teatralitzades i altres recursos pedagògics, realitzats en paral·lel a les taules rodones i de debat, van permetre la participació activa dels tècnics dels museus i dels centres d'ensenyament, cosa que va permetre trencar amb la concepció tradicional de la relació, poc comunicativa, museus-educadors solament basada a transmetre el millor possible la informació de l'oferta dels museus.

D'altra banda, la participació de museus de tipologies diverses, des dels grans museus nacionals (com el MNAC, el Museu d'Història de Catalunya o el mNACTEC) fins als petits museus locals, passant pels museus específics (CosmoCaixa, Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, Museu del Cinema...), va fer que la trobada servís també, des del mateix àmbit museístic, per conèixer i intercanviar experiències.

La Fira ha estat una experiència puntera que ha despertat l'interès de bona part dels museus espanyols i fins i tot de França i d'Itàlia.

La Farga Palau de Ripoll, l'única farga catalana que es pot visitar

Prop d'un miler de persones han passat per la Farga Palau des que es van iniciar les visites dirigides –particulars, grups i escoles– el juliol de 2006.

A l'abril s'obrien les portes d'aquesta farga de ferro que, després d'un acurat procés de restauració i conservació tirat endavant pel mNACTEC, s'ha convertit en testimoni de la destacada activitat metal·lúrgica desenvolupada durant segles a Catalunya i, especialment, al Ripollès. La visita passa a través de les instal·lacions que, ara immòbils, suggereixen un passat de segles d'activitat ininterrompuda. Els protagonistes de l'itinerari –els martinets, el forn i la fornall, les trompes d'aigua, la carbonera, etc.– ens revelen l'essència d'un procés, el d'obtenció i transformació del ferro, que ara esdevé fàcilment comprensible.

Un cop més, s'ha acomplert la voluntat del Sistema Territorial del mNACTEC de reconvertir l'espai industrial en espai públic, fent-lo al mateix temps contenidor i difusor del nostre passat.

Per obtenir més informació, adreceu-vos a l'Oficina de Turisme de l'Ajuntament de Ripoll: Pl. de l'Abat Oliba, s/n, 17500 Ripoll. Tel. i Fax: 972 702 351 a/e:turismeripoll@ajripoll.com

Museu d'Arqueologia de Catalunya - Barcelona

Passeig de Santa Madrona, 39-41.
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Tel. 93 424 65 77

Tant per la qualitat de les maquetes com per l'acurada tria de peces que s'ha fet, *Artífex* constitueix una magnífica oportunitat per aprofundir en una de les més singulars herències del món romà.

L'exposició *Artífex* mostra les grans obres de l'enginyeria romana a Hispània

Sònia Blasco

Àrea de Difusió. Museu d'Arqueologia de Catalunya

Artífex pretén acostar al públic l'immens llegat tècnic del món romà i mostrar els sabers en diversos camps de la tecnologia i, especialment, les seves aplicacions a l'enginyeria civil. Calçades, ponts, ports, fars, aqüeductes o preses ens parlen del desenvolupament tècnic aconseguit per la civilització romana i ens revelen tot un entramat d'infraestructures essencials en l'organització, l'abastament i l'extensió cultural i militar d'aquest imperi.

L'exposició és una versió adaptada de la mostra presentada amb notable acollida de públic al Museo Arqueológico Nacional de Madrid. En la seva presentació a Barcelona inclou interessants objectes originals procedents del fons del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Els continguts de l'exposició es presenten en cinc àmbits temàtics.

La construcció: materials i maquinària presenta les principals tècniques i materials utilitzats pels constructors romans, posant èmfasi en les innovacions introduïdes en l'obra pública. Des de màquines senzilles, com els torns i els cabestrans, fins a les grans grues o càbries accionades mitjançant rodes de trepitjar. S'hi poden veure, entre d'altres objectes, antics maons romans o les fantàstiques rajoles de marbre que decoraven el paviment del menjador d'una de les cases romanes de Baetulo, l'actual Badalona.

Les comunicacions: calçades, ponts, ports està dedicada a la construcció d'infraestructures per al transport terrestre i marítim, les quals van fer possible l'expansió militar, comercial, administrativa i cultural de Roma. D'entre les construccions terrestres es posa l'accent en els ponts, amb exemples com els de Mérida i Alcàntara. Pel que fa a les obres marítimes, es conserven alguns dels més importants vestigis portuaris de l'antiguitat, com el moll d'Empúries o la Torre d'Hèrcules de A Corunya (reformada en època moderna).

La ciutat i el seu equipament, tracta fonamentalment de l'abastament d'aigua a les poblacions, inclosos els sistemes de distribució i les obres de sanejament urbà. Els enginyers romans van desplegar el seu saber en la construcció de grans conduccions públiques d'aigua –els aqüeductes– amb enginyoses solucions tècniques. A la ciutat romana, les termes públiques eren el lloc de reunió per excel·lència de la població en acabar el dia, i els seus serveis –sauna, bany, massatges, etc.– eren petits plaers als quals ningú no volia renunciar.

La mineria i la metal·lúrgia exposa el panorama de les principals explotacions de minerals metàl·lics de la península Ibèrica i alguns dels procediments utilitzats per obtenir-los, com el sistema de ruïna *montium*, aplicat a la mineria d'or. Destaca un cabàs miner d'espart i fusta, una peça excepcional provinent molt possiblement de les mines de Mazarrón (Múrcia).

Per finalitzar, **Tècniques i arts industrials** aborda determinades tècniques i arts industrials, des de la indústria de les salaons –que va comptar amb importants factories a les costes del migdia i el llevant peninsular– fins a la fabricació del vidre, l'elaboració de tints o la transformació de productes agrícoles. Aquestes tècniques tenen un particular interès perquè ens acosten a alguns dels usos i costums quotidians de la civilització romana.

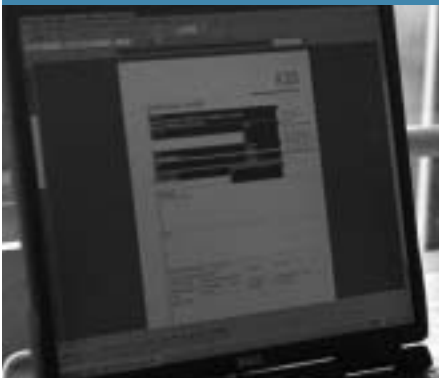
Diverses peces que es poden observar a l'exposició *Artífex*

L'exposició es pot visitar fins al 5 de febrer
Per obtenir més informació, consulteu
<http://ftp.mac.es/barcelona/>

Vint-i-set museus ja han dut a terme el procés de migració i instal·lació de les dades en format MuseumPlus

Primeres instal·lacions de MuseumPlus en museus del Sistema Territorial del mNACTEC

Abel Carretero

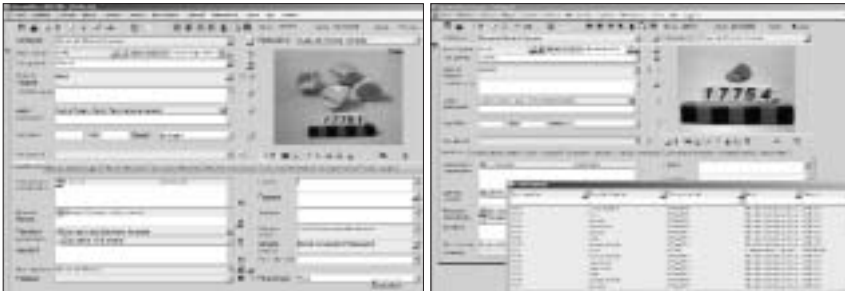
Àrea de Difusió i Explotació. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Dos dels vint-i-set museus que han iniciat el treball són el Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya i el Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia. De manera immediata està previst lliurar les dades migrades al nou format al Museu Molí Paperer de Capellades.

Altres museus del Sistema propers a la implementació del programari són el Museu del Ferrocarril de Vilanova i la Geltrú i el Museu Industrial del Ter.

Ara fa un any que des del número 68 de l'Informatiu Museus editat pel Departament de Cultura (<http://cultura.gencat.net/museus/informatiu/im72/fixe/hemero.html>), s'anunciava la propera implantació del programari MuseumPlus català com l'estàndard per a la gestió i documentació de béns mobles museístics. En aquells moments s'estaven avaluant els resultats de les proves realitzades a càrrec d'una sèrie de museus pilot que havien efectuat una primera migració de test.

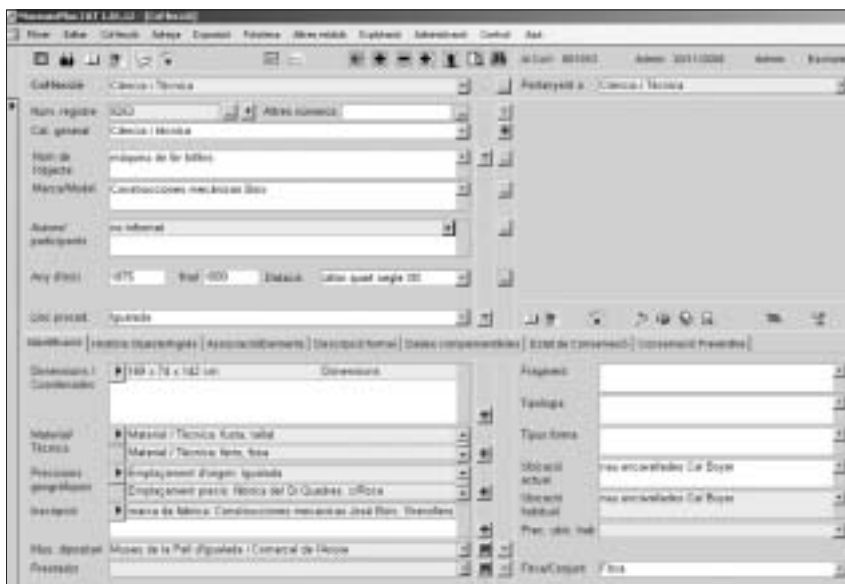
Malgrat tot, les inevitables vicissituds del complex procés d'adequació al programari, incloent-hi un exhaustiu procés de validació i detecció d'errors dut a terme per l'equip de treball adscrit a la Direcció General del Patrimoni Cultural, no van permetre l'inici de les primeres migracions i posades en marxa fins prop del passat mes de maig. Tanmateix, des del mes de febrer ja es van iniciar els cursos de formació adreçats als tècnics i professionals dels museus. En primer lloc s'ha dut a terme una tipologia de curs orientat a permetre l'inici del treball amb el programari en els seus mòduls bàsics i troncal: Col·lecció, Autors/participants, Bibliografia, Multimèdia, Adreces i Cerques. Posteriorment, hi hauran jornades específiques dirigides a usuaris de mòduls de gestió d'exposicions i activitats, de conservació/restauració, i finalment un curs d'administració per a l'usuari designat amb aquest rol dins de cada centre o institució. L'ideal és que el curs coincideixi amb la presa de contacte amb el programari. Si això no ha estat possible, en principi s'haurien de poder escollir millors dates en la futura programació de cursos (consulteu, si us plau, la programació mitjançant l'adreça museumplus.cultura@gencat.net).

A hores d'ara s'ha dut a terme el procés de migració i instal·lació de les dades en format MuseumPlus a vint-i-set museus i una desena més espera un imminent lliurament dels fitxers d'instal·lació. En altres cinc s'ha iniciat el tractament de les dades a càrrec de l'equip de treball de MuseumPlus.

En tots els casos, el procés s'inicia amb el previ acord amb l'equip de treball quant al punt temporal més adient per tal que el museu interessat interrompi el seu treball amb el programari Dac, si era l'aplicació amb què documentava, i lliuri les dades a la Direcció General del Patrimoni Cultural. L'equip de treball de MuseumPlus tracta les dades a fi i efecte de minimitzar possibles conflictes durant el procés automatitzat de migració, i un cop generats els fitxers d'exportació, els lliura a l'empresa proveïdora, Zetcom (<http://www.zetcom.com>), per tal que aquesta empresa traspassi les dades a format MuseumPlus. Finalment les dades són tractades de nou a la Direcció General des d'on es fan els darrers ajustaments en funció de les tipologies dels fons del museu en qüestió. L'equip també efectua un primer filtratge del resultat de la migració, tot i que la validació i acceptació final només la pot proporcionar cada un dels museus.

Per acabar, tan sols voldria recordar que el procés de què aquí s'ha fet esment sobretot fa estricta referència a la implementació del programari, pas previ i necessari a una posterior fase en què s'aprofundeixi en l'ús de tots els mòduls de l'eina i s'explotin les rendibilitats a partir del seu ple funcionament.

Per llegir...

Títol:	El Laboratori de Física Experimental Mentora Alsina
Col·lecció:	Guia de l'exposició
Autors:	mNACTEC
PVP:	7 €

Acaba de sortir publicada la guia de l'exposició El Laboratori de Física Experimental Mentora Alsina. En aquest catàleg es descriuen més d'un centenar d'objectes i d'instruments que s'utilitzaren per estudiar física en el laboratori que va crear Ferran Alsina el 1907 i que es va convertir en un centre de referència de l'època.

La guia també dóna informacions relatives al projecte museogràfic, que ha volgut mantenir l'esperit inicial d'aquell laboratori –seguint el mateix criteri de col·locació i d'ús dels objectes– a la vegada que ha incorporat elements comunicadors innovadors.

Títol:	La Fàbrica de Cement Asland de Castellar de n'Hug
Col·lecció:	Quaderns de Didàctica i Difusió núm. 17
Autors:	mNACTEC
PVP:	6 €

El número 17 d'aquesta col·lecció està dedicada a l'antiga fàbrica de ciment Asland, ara convertida en museu –adscrit al mNACTEC– i que el 2005 va ser declarada bé cultural d'interès nacional, en la categoria de monument històric.

El quadern fa atenció a diferents aspectes que giren entorn de la fàbrica. Les característiques de l'espai escollit per acollir la fàbrica, el Clot del Moro, el producte industrial –el ciment portland–, les fonts energètiques, el procés productiu i la seva evolució, com també aspectes relatius a l'edifici o als canvis socials i laborals són alguns dels temes que s'hi tracten.

Atlántico 28-15, una exposició por descubrir

Museo Elder de la Ciencia y la Tecnología

La muestra nace con el objetivo de servir de germen de un futuro Museo Marítimo para la ciudad de Las Palmas de Gran Canaria

El 29 de noviembre del 2006 se inauguró la exposición "ATLÁNTICO 28-15. Ciencia, tecnología e historias de las expediciones y viajeros por Canarias," una producción del Museo Elder de la Ciencia y la Tecnología, la Autoridad Portuaria de Las Palmas y la Fundación Puertos de Las Palmas.

De las diferentes áreas de las que consta la exposición, destacan dos:

En **Personajes y expediciones** se profundiza en la importancia que tuvo el paso por Canarias para 18 científicos, comerciantes, escritores o simplemente aventureros. Humboldt, Agatha Christie o Colón hicieron escala en las Islas Canarias, algunos sólo estuvieron de paso, pero otros realizaron importantes contribuciones en sus diferentes áreas.

Oficinas de la Elder ha supuesto que, por primera vez desde su creación, el Museo Elder haya participado directamente en la recuperación del patrimonio histórico. Gracias a la colaboración de distintas instituciones y empresas, se ha restaurado buena parte del mobiliario original de las antiguas oficinas que la compañía inglesa Elder&Dempster tenía en la capital grancanaria. La muestra se encuentra instalada en pleno Puerto de la Luz, en uno de sus primeros muelles, el de Santa Catalina. Esta situación proporciona un entorno único, ya que, a la vez que se expone la historia del propio puerto, el visitante es testigo de toda la tecnología implicada en el tráfico marítimo.

Museo Elder de la Ciencia y la Tecnología

Parque de Santa Catalina, s/n
35007 Las Palmas de Gran Canaria
Tel. 828 011 828
www.museoelder.org

Congresos sobre instruments científics, un patrimoni en alça

La ciència ha fet ús de nombrosos aparells i instruments que han estat cabdals per al seu desenvolupament. Alguns d'aquests aparells, com els microscopis, es continuen utilitzant avui en dia, encara que més sofisticats. Altres, en esdevenir obsolets, han caigut en l'oblit: moltes col·leccions d'instruments científics han desaparegut i d'altres estan emmagatzemades en condicions precàries.

Amb la intenció de canviar aquesta tendència, s'han celebrat durant el 2006 dos congressos –el primer organitzat per la Societat Europea d'Història de la Ciència (Cracòvia, 6-9 de setembre) i el segon a la IX Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica (Girona, 16-19 de novembre)– que mostren l'interès creixent per recuperar, estudiar i difondre el patrimoni científic.

El mNACTEC, en col·laboració amb el Departament de Física Aplicada i Òptica de la UB i del Centre de Recerca d'Història per a la Tècnica de la UPC, hi ha participat donant a conèixer el projecte d'exposició Laboratori de Física Experimental Mentora Alsina, tant en els aspectes de la recerca com de la seva divulgació, que ara ha culminat amb la posada en marxa de la visita virtual (www.mnactec.com).

Per a més informació, podeu consultar:

- Societat Europea d'Història de la Ciència <http://www.eshs.org>
- Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica <http://www.iecat.net/schct/>
- Comissió d'instruments científics <http://www.uv.es/comic/>

Agenda

Simposi Història, cine i medicina

Dates: del 22 al 27 de gener de 2007

Lloc: Barcelona

Informació: schct@iec.cat

Nous usos per a fàbriques antigues.

El Patrimoni Industrial i l'economia local

Dates: abril de 2007

Lloc: mNACTEC - Terrassa

Informació: www.mnactec.com

1st International Conference on the Agricultural and Food Heritage

Dates: del 3 al 5 de maig de 2007

Lloc: Reims (France)

Inscripcions: CRDP

17, bd. Paix - 51100 Reims

Tel.: 00.33.0.326.495858

XI Jornades de Museus i Educació

Dates: maig de 2007

Lloc: Museu Marítim de Barcelona

Inscripcions: www.museumaritimdebarcelona.org

Tel.: 93 342 99 20

International Conference «L. Euler and Modern Science»

Dates: del 14 al 17 de maig de 2007

Lloc: St. Petesburg - Rússia

Informació: L.Euler2007@mail.ru

De museu a plató de cinema

El passat 2 de desembre, el Museu Molí Paperer de Capellades i la productora cinematogràfica VineStreetWorks, Inc van presentar el projecte acordat de realització d'una pel·lícula sobre la història de les tècniques de fabricació del paper.

Ambientada en un dels millors museus dedicats al paper de tot el món, la pel·lícula *El paper al 1780*, que forma part d'una sèrie de produccions més àmplia, anomenada "Com es fan les coses", ens mostrarà el procés de la fabricació del paper a partir d'una reconstrucció històrica.

Per a Victòria Rabal, directora del Museu, la realització d'aquesta pel·lícula pot ser una forma engrescadora d'involucrar la gent, joves i grans, dins el programa d'activitats del Museu i de difondre un episodi de la història de Catalunya a una audiència internacional.

Paisatges virtuals de Gerri de la Sal

En el marc de la Setmana de la Ciència 2006, el passat 29 de novembre es va fer la presentació de la prova pilot de *Paisatges i rutes industrials*, un producte divulgatiu del Sistema Territorial del mNACTEC que oferirà una visió transversal d'un paisatge industrial de gran valor patrimonial i cultural, a partir de cinc mòduls: *Paisatge de la Sal, Ecologia, Territori i espais naturals, Paisatges sonors i Identitat del Baix Pallars*.

La presentació de la prova pilot

va posar l'accent en el primer mòdul, referent al *Paisatge de la sal*, basat en l'inventari del patrimoni industrial de Gerri de la Sal. El format participatiu de la sessió va permetre establir les millores que cal incorporar en el futur recurs multimèdia.

El 125è aniversari del ferrocarril a Vilanova i la Geltrú

El 2006 Vilanova i la Geltrú ha commemorat el 125è aniversari del canvi més transcendental en la seva història contemporà-

nia. Industrials, comerciants i inversors del segle XIX van posar el seu talent, tenacitat i diners al servei del somni d'un transport terrestre adaptat al creixent volum de mercaderies i que, a més, aconseguís escurçar les distàncies a la majoria de la població.

Entre les més de cinquanta activitats que s'han desenvolupat des de l'inici del 2006, destaca l'exposició *L'Obstinació d'Avançar*, estesa a tres àmbits: el Museu del Ferrocarril, la Biblioteca Museu Víctor Balaguer i un itinerari urbà.

• **Projecte "VIA RUBRICATUS" de Jordi Rocosa. Desembre de 2006.** VIA RUBRICATUS és el nom del projecte definitiu que es va presentar a l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona l'any 2001 i que consistia en la realit-

zació d'un seguit d'instal·lacions plàstiques a 10 localitzacions principals, al llarg del recorregut del riu Llobregat des del seu naixement a Castellar de n'Hug fins a la desembocadura al Prat de Llobregat.

La primera localització es desenvoluparà a Castellar de n'Hug; les Fonts del Llobregat i la Fàbrica de Ciment Asland del Clot del Moro.

• Art i música al Museu de les Mines de Bellmunt del Priorat

La tardor del Museu de les Mines s'ha presentat florida de propostes artístiques. D'entrada, la instal·lació "T treball a l'ombra" que Antoni Mas va presentar el 30 de setembre va donar lloc, al museu, a un nou joc de realitats a través de les ombres. Més endavant, el 18 de novembre, Jordi Fosch, amb "Malesa" captava en *stand by* els nous significats de la naturalesa, i Joan Serramià presentava els seus "Soldats de Plom" examinant tant la matèria de què estan fets com el seu simbolisme. Al vespre, Don Simon y Telefunken amb el concert de música de Vanguardia, animava al so dels seus *bugui buguis* per a robots rovellats, mambos bomba i rocanrols sonàmbuls.

• El mNACTEC potencia les donacions de les col·leccions d'objectes antics.

Durant el darrer trimestre el mNACTEC ha estat obsequiat amb dues donacions de col·leccions d'objectes antics. El 21 de novembre es presentava una col·lecció única de planxes antigues donada per Isidre Carné i Grané i el 14 de desembre Jordi Samsó i Montagut feia la cessió d'una col·lecció molt valuosa de tocadiscos dels anys 1950 i 1975. En un intent per potenciar aquestes iniciatives, el mNACTEC fa aquestes presentacions de la col·lecció als mitjans de comunicació, que compta també amb la signatura de l'acord de donació.

Rosa Serra

Exdirectora del Museu de les Mines de Cercs, actual directora de Transversal, produccions culturals

Muntsa Guasch

Secretària tècnica del Sistema Territorial del mNACTEC

Rosa Serra ha estat vuit anys directora i ànima del Museu de les Mines de Cercs. El camí d'aquesta historiadora de l'art cap al patrimoni industrial va gestar-se ja des dels primers anys que passà pels instituts de Vic, Solsona, Igualada i Manresa com a professora de geografia i història, participant, alhora, en recerques locals sobre el patrimoni recent de la seva comarca. I ho ha fet entreteixint investigació i didàctica, proposant als seus alumnes l'estudi de la comarca tal com ella planteja la seva recerca: des del punt de vista del patrimoni integral. Aquest bagatge va dur-la a la gestió d'un dels recursos locals més rellevants: el complex miner de Sant Corneli, a Cercs.

“La pols del carbó de Cercs la porto al cor”

Rosa Serra va néixer el 1958 a Puig-reig, on viu; està casada i és mare de dues filles, que des de ben petites l'han vist apassionada per conèixer el territori més immediat. La fundació del centre d'estudis Àmbit de Recerques del Berguedà, l'edició de la revista cultural l'EROL i, sobretot, la publicació de nombroses investigacions històriques així ho avalen. Des de l'any 1985 la col·laboració en els projectes de recuperació del Patrimoni Industrial del Clot del Moro, de les colònies del Berguedà, com la de cal Vidal, i a partir de 1989, de les mines de Cercs van vincular-la fortament al mNACTEC.

Com et vas interessar pel patrimoni industrial?

Aquest patrimoni forma part del meu paisatge, vaig triar-lo com a objecte d'estudi, i des de l'any 1985 fins al 1997 vaig tenir la sort de poder engrescar nois i noies per fer-ne petits treballs de recerca i de síntesi que van ser premiats en diferents convocatòries (CIRIT, Patrimoni Industrial, Baldiri Reixach). Aquesta experiència em fa pensar que els bons mestres ho són quan hi ha bons alumnes.

De la docència a la gestió patrimonial: i els teus primers anys a Cercs?

La meva vinculació amb Cercs és especial, primer perquè a més de ser un projecte de la meua comarca era, de ben segur, un dels més complexos: es tractava de posar en valor un patrimoni integral (immoble, moble, històric, documental, fotogràfic i identitari) d'una comunitat immersa en una profunda crisi econòmica, social i de valors, i totalment desprestigiada. Molts pocs confiàvem en el projecte de convertir Sant Corneli en el centre de turisme cultural i industrial més important del Berguedà. Encara menys esperàvem que d'uns “maleïts” cels oberts en poguéssim fer un valor patrimonial amb el jaciment de petjades de dinosaure més important d'Europa i que està a punt de convertir-se en Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO.

Quina evolució has detectat els darrers anys en aquesta institució?

Sens dubte, una evolució positiva, basada en el treball en equip i en la confiança absoluta que la cultura és progrés, també progrés i prosperitat econòmica i qualitat de vida per a la comunitat protagonista, i això és molt important a l'hora de plantejar un projecte en els pobles petits. És allò que ara se'n diu “retorn social de les inversions públiques”.

Quin futur preveus per a Cercs?

Sóc molt optimista, amb Cercs i amb tot; no crec que el passat sigui millor que el nostre present i crec fermament que un futur millor sempre és possible. Al Museu de les Mines de Cercs li espera un present bo de la mà de l'Alba Boixader, que és per a mi la persona adequada per consolidar el projecte: s'estima el Museu i el coneix des de l'experiència de ser-ne monitora durant anys i, des de l'estiu, màxima responsable d'organització de personal, visites, reserves, i de moltes de les feines que tots els que treballem en aquest camp sabem que són molt dures.

Quina ha estat la teua implicació en el desenvolupament del Sistema territorial del mNACTEC?

Col·laboro amb el mNACTEC des de l'any 1985 i, per tant, molt abans que s'organitzés el Sistema Territorial i que jo fos directora del Museu de Cercs. Sempre he pensat que era una bona eina de treball, un excel·lent espai de debat, de formació i de companyia; és un instrument que s'ha de potenciar al màxim per poder dotar els museus de tot el que necessiten, que és molt. Un exemple magnífic del que pot arribar a fer el treball en comú.

Consell de redacció:
Eusebi Casanelles
Pilar Garcia
Muntsa Guasch
Joan Muñoz

Col·laboradors d'aquesta edició:
Laura Valls

Fotografies:
Teresa Llordés
Arxiu museus
Françoise Caraco, Zurich

Secretaria tècnica:
Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia
Dr. Joan Mercader, s/n.
08700 Igualada
Tel. i fax 93 804 67 52
guaschm@aj-igualada.net

FARINERA DE CASTELLO D'EMPÚRIES
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

FARGA PALAU DE RIPOLL
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DEL FERROCARRIL DE VILANOVA I LA GELTRÚ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA COLÒNIA SEDÓ D'ESPARREGUERA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA COLÒNIA VIDAL DE PUIG-REIG
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE L'ESTAMPACIÓ DE PREMIÀ DE MAR
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA PELL D'IGUALADA I COMARCAL DE L'ANOIA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU INDUSTRIAL DEL TER
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

FASSINA DE L'ESPLUGA DE FRANCOLÍ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU MOLÍ PAPERER DE CAPELLADES
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LES MINES DE CERCS
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DEL SURO DE PALAFURGELL
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA TÈCNICA DE MANRESA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

SERRADORA D'ÀREU
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

TRENS HISTÒRICS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LES MINES DE BELLMUNT DEL PRIORAT
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DEL CEMENT ASLAND DE CASTELLAR DE N'HUG
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

MUSEU DE LA TORNERIA DE TORELLÓ
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

COL·LECCIÓ D'AUTOMÒBILS SALVADOR CLARET
MUSEU DE LA CIÈNCIA I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA